

Nr 166.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1949/50 till Stockholms och Göteborgs högskolor jämte i ämnet väckta motioner.
(2:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln, punkterna 99 och 100, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition, för budgetåret 1949/50 beräkna dels till Bidrag till Stockholms högskola ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor, dels ock till Bidrag till Göteborgs högskola ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 163, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 11 mars 1949, framlagt de förslag i ämnet, vilka framgå av den följande redogörelsen, varjämte Kungl. Maj:t i samma proposition föreslagit anvisande av anslag till Ersättning för vissa till Stockholms högskola upplåtna lokaler.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Göransson m. fl.* (I: 273) och den andra inom andra kammaren av fröken *Elmén m. fl.* (II: 341), i vilka hemställts, att det i proposition nr 163 upptagna bidraget till psykotekniska institutet vid Stockholms högskola måtte höjas till 70 000 kronor;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Bergvall* och *Lindström* (I: 278) och den andra inom andra kammaren av fröken *Ager m. fl.* (II: 358), i vilka hemställts, att riksdagen måtte med anledning av proposition nr 163 dels besluta avskaffa de allmänna grundavgifterna för studerande vid Stockholms högskola från och med budgetåret 1949/50, dels anvisa som Bidrag till Stockholms högskola för budgetåret 1949/50 ett förslagsanslag om 1 670 000 kronor, dels ock för Stockholms högskolas del minska den å de föreslagna huvudstaterna upptagna inkomstposten Avgifter från de studerande till 265 000 kronor;

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Mogård m. fl.* (I: 279) och den andra inom andra kammaren av herr *Håstad m. fl.* (II: 357), i vilka hemställts, att riksdagen vid behand-

lingen av propositionen 163 måtte dels besluta att till Stockholms högskola anvisa ytterligare 178 900 kronor till i motionen närmare angivna ändamål, dels besluta att inrätta en personlig forskningsprofessur i kemi vid högskolan för nobelpristagaren G. de Hevesy, dels ock hemställa hos Kungl. Maj:t om sådant förslag till nästa års riksdag angående terminsavgifterna vid högskolan, att dess studerande i detta hänseende bli likställda med statsuniversitetens.

I den mån redogörelse i det följande icke lämnas för innehållet i ovan nämnda motioner hänvisas till motionerna I: 273, I: 278 och I: 279.

I. Förslagsanslaget till Bidrag till Stockholms högskola.

Kungl. Maj:t har (avdelning I, s. 3—84) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen angiven huvudstat för Stockholms högskola, att tillämpas under budgetåret 1949/50, dels till Bidrag till Stockholms högskola för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 572 500 kronor.

Inledning.

Kungl. Maj:ts förslag innebär i jämförelse med det sammanlagda statsbidrag som för innevarande budgetår under olika anslagsrubriker utgår till högskolan en ökning med närmare 900 000 kronor. Denna ökning sammanhänger med det av 1948 års riksdag godkända avtalet mellan staten, Stockholms stad och högskolan rörande högskolans finansiering, vilket avtal träder i kraft den 1 juli 1949.

I propositionen har till en början i fråga om innebörden av detta avtal m. m. anförts följande.

Enligt avtalet skall av högskolans styrelse upprättat förslag till stat för högskolan, avseende tiden 1 juli—30 juni (budgetår) och upptagande på inkomstsidan högskolans för året disponibla egna medel samt på utgiftssidan, särskilt för sig, dels årskostnader, såsom löne- och pensionskostnader samt omkostnader i övrigt, dels ock förekommande engångskostnader, såsom för nybyggnader, deras utrustning och dylikt, årligen före den 1 juni kalenderåret närmast före det budgetår, statförslaget avser, ingivas dels till Kungl. Maj:t och dels till stadsfullmäktige, som över förslaget avgiva yttrande till Kungl. Maj:t. Stat för högskolan fastställs av Kungl. Maj:t.

I fastställd stat upptagen utgiftspost må ej överskridas eller användas för annat än avsett ändamål, där ej Kungl. Maj:t på grund av särskilda förhållanden lämnat tillstånd härtill.

Till bestridande av den utgiftssumma, som enligt den fastställda staten icke täckes av högskolans egna medel — (*anslagssumman*) — skola staten och staden bidra enligt följande grunder:

a) När anslagssumman icke överstiger 4 800 000 kronor, bidrager staden med $\frac{1}{4}$ av densamma, dock lägst med 700 000 kronor, och staten ansvarar för återstoden. Uppgår anslagssumman till mer än 4 800 000 kronor, utgår stadens bidrag med 1 200 000 kronor och resten täckes av staten.

Har Kungl. Maj:t medgivit att i fastställd stat upptagen utgiftspost må överskridas, skall sålunda tillkommet utgiftsbelopp inräknas i anslagssumman.

b) I statens och stadens bidrag inräknas icke värdet å tomter eller byggnader, som de upplåtit eller må komma att upplåta till högskolan.

c) Stadens bidrag bör i första rummet användas för tillgodoseende av de humanistiska och stats- och rättsvetenskapliga avdelningarnas behov.

d) Statens och stadens bidrag utbetalas till högskolan efter rekvisition kvartalsvis i förskott och i mån av behov.

Med skrivelse den 11 juni 1948 har *styrelsen för Stockholms högskola* framlagt förslag till stat för högskolan för nästa budgetår, utmynnande i förslag om ett statsbidrag av 2 657 332 kronor och 50 öre och ett bidrag från Stockholms stad av 885 777 kronor 50 öre.

I ärendet hava yttranden avgivits av *Stockholms stadsfullmäktige* den 15 oktober 1948, av *statskontoret* den 6 oktober 1948, av *statens lönenämnd* den 13 oktober 1948, av *riksräkenskapsverket* den 22 december 1948 samt av *universitetskanslern* den 25 februari 1949.

Innan redogörelse lämnas för statförslaget må i det följande i anslutning till propositionen något beröras vissa frågor av allmän natur nämligen dels spørgsmålet om terminsavgifter m. m. dels ock frågan om löne- och pensionsförhållandena vid högskolan.

Vissa frågor av allmän natur.

1. Terminsavgifter m. m.

I jämförelse med förhållandena vid statsuniversiteten äro lärjungeavgifterna vid högskolan höga. Den ordinarie terminsavgiften, som under första terminen även gäller som inskrivningsavgift, utgör sålunda för närvarande:

150	kronor	inom	matematisk-naturvetenskapliga	avdelningen,
156	»	»	stats- och rättsvetenskapliga	avdelningen,
125	»	»	humanistiska	avdelningen.

Av dessa belopp utgöra 25 kronor (inom stats- och rättsvetenskapliga avdelningen 26 kronor) avgift till högskolans studentkår eller vederbörande förening av kåren. Övriga avgifter gå till högskolan med det undantaget, att 50 kronor av terminsavgiften inom stats- och rättsvetenskapliga avdelningen tillfalla 8 av högskolans 9 juris professorer såsom avgift för kurser. Denna kursavgift utgår icke efter 9 terminer för juris studerande. Avgifterna till högskolan äro uppdelade så, att en grundavgift av 30 kronor tillföres »högskolan i allmänhet» och återstoden respektive avdelning.

Grundavgiften uttages av alla. Från avdelningsavgiften äger rektorsnämnden enligt högskolans stadgar medgiva befrielse på grund av medellöshet åt högst en fjärdedel av under terminen närvarande lärjungar.

Ex a m e n s a v g i f t e r n a utgå med 30 kronor samt för efterprovning med 15 kronor. Enligt särskilt medgivande av Kungl. Maj:t avsättas dessa avgifter till pensionsfonden för professorer.

Högskolans styrelse, som framhållit önskvärdheten av att terminsavgifterna vid högskolan borttagas, har emellertid med hänsyn till det nuvarande ekonomiska läget och till den betydande ökning av anslagsbehovet, som ett förverkligande av detta önskemål skulle medföra, ansett sig förhindrad att nu framlägga förslag om terminsavgifternas borttagande.

I fråga om terminsavgifterna har *borgarrådet Tomson* till styrelsens protokoll antecknat skiljaktig mening och yrkat, att anslag måtte uppföras i statförslaget med belopp som möjliggör, att terminsavgifterna borttagas.

Stockholms stadsfullmäktige ha — under återopande av vad drätselnämnden anfört i avgivet yttrande — i huvudsak tillstyrkt det av högskolestyrelsen framlagda statförslaget för nästa budgetår. Drätselnämnden har i fråga om terminsavgifterna intagit den ståndpunkten, att, om statsmakterna skulle finna det möjligt att godtaga en anslagshöjning för att ersätta inkomsten av terminsavgifterna, syntes intet vara att erinra mot att staden påtoge sig sin del av kostnaderna.

Statskontoret har uttalat, att ämbetsverket delade majoritetens inom högskolestyrelsen mening, att något slopande av terminsavgifterna i nuvarande läge icke kunde ifrågakomma.

Kanslern anser det vara ett önskemål, att terminsavgifterna upphörde, så snart den ekonomiska situationen medgäve, att en dylik reform genomfördes, men finner det uppenbart, att detta icke kunde ske nu omedelbart.

Departementschefen som i nuvarande ekonomiska läge icke ansett sig kunna förorda, att terminsavgifterna nedbringas eller slopas, har räknat med att dylika avgifter skola tills vidare utgå enligt oförändrade grunder.

Till stöd för det i *motionerna I:278* och *II:358* framförda yrkandet om avskaffande av de allmänna grundavgifterna för studerande vid Stockholms högskola m. m. har anförts i huvudsak följande.

Enligt vår mening är det viktigt att den principiella linjen fasthålls, att de högre studierna liksom skolstudierna ej böra försvåras genom avgifter. Detta bör gälla såväl allmänna högskolor som specialhögskolor. Statsfinansiella skäl göra det för närvarande ej möjligt att allmänt genomföra denna princip. Men då de båda enskilda högskolorna nu genom avtalen erhålla en med statsuniversiteten jämförlig ställning, i det staten övertar huvudansvaret för deras finansiering, aktualiseras frågan för deras del. De studerande vid universiteten erlægga inga terminsavgifter. De nu utgående

avgifterna vid Stockholms högskola äro däremot, som departementschefen framhåller, synnerligen höga: 150 kronor inom matematisk-naturvetenskapliga avdelningen, 156 kronor inom stats- och rättsvetenskapliga avdelningen samt 125 kronor inom humanistiska avdelningen. Av dessa belopp utgöra 60 kronor grundavgift till högskolan. Vid Göteborgs högskola är terminsavgiften väsentligt lägre och uppgår endast till 20 kronor per studerande.

Det vore enligt vår mening i och för sig naturligt, om dessa avgifter helt slopades och de studerande i Stockholm och Göteborg jämfördes med studerande av samma ämnen i Uppsala och Lund. Då det statsfinansiella läget för närvarande förestavar stor återhållsamhet med statliga utgifter och då de båda högskolorna ha viktiga anslagsbehov, som ännu ej tillgodosetts, vilja vi för närvarande begränsa vårt förslag till att gälla borttagande av grundavgifterna på 60 kronor per studerande vid Stockholms högskola. Vi förutsätta då att frågan om avgifternas borttagande i övrigt upptages till behandling nästkommande år.

Terminsavgifterna vid Stockholms högskola kunna enligt i propositionen redovisade uppgifter beräknas till 370 000 kronor. Om grundavgifterna vid denna högskola försvinna, nedgår ifrågavarande belopp till 240 000 kronor. Av minskningen skulle på statens del, enligt i avtalet angivna regler, komma 97 500 kronor. De av departementschefen beräknade anslagsbehoven skulle således behöva utökas till $(1\,572\,500 + 97\,500 =) 1\,670\,000$ kronor för Stockholms högskola. I samband härmed få posterna Avgifter från de studerande å huvudstaternas inkomstsidor nedräknas till för Stockholms högskola 265 000 kronor.

I *motionerna I: 279* och *II: 357* har i fråga om det i dessa motioner framlagda förslaget angående terminsavgifterna vid högskolan anförts följande.

Sedan länge har det för högskolan framstått som ett av de angelägnaste och mest behjärtansvärda önskemålen att de nuvarande terminsavgifterna till högskolan måtte kunna slopas eller i vart fall sänkas till ett minimum. Departementschefen medger också att terminsavgifterna vid högskolan äro höga. De uppgå inklusive obligatoriska studentkårsavgifter till 250—312 kronor per år, vilket saknar motsvarighet för övriga fakultetsstuderande i landet. De höga avgifterna vid tekniska högskolan äro inte helt jämförbara, då studietiden vid denna högskola genomsnittligt är lägre än vid Stockholms högskola och tekniska högskolan dessutom under senare år erhållit en för svenska förhållanden enastående utrustning. Representanter för studentkåren ha vid en uppvaktning för departementschefen hemställt, att i årets proposition såsom en förberedelse till terminsavgifternas fullständiga slopande skulle föreslås att grundavgifterna (30 kronor per termin) borttagas. Detta skulle medföra en ökning av anslagssumman med i runt tal 130 000 kronor. Även om detta nu ej låte sig göra är det synnerligen angeläget att förslag framläggas för 1950 års riksdag om terminsavgifterna, så att likställighet i detta hänseende med statsuniversitetet vinnes. Detta måste betraktas som den naturliga inledningen till de planerade student-sociala åtgärderna. Lösningen av denna fråga skulle utgöra ett led i de högre studiernas demokratisering, och vi finna densamma så angelägen och väsentlig att vi föreslå att årets riksdag måtte göra ett direkt uttalande i denna riktning.

2. Löne- och pensionsförhållanden vid högskolan.

I fråga om en av departementschefen lämnad redogörelse för de nuvarande löne- och pensionsförhållandena vid högskolan hänvisas till propositionen (s. 6—14). För egen del har *departementschefen* härvidlag anfört följande.

Högskolans styrelse har vid uppgörande av sitt statförslag utgått från att högskolans befattningshavare skola avlönas efter samma grunder som universitetens motsvarande befattningshavare, där ej särskilda skäl till annat föranleda. Denna allmänna princip, mot vilken erinran icke framställts i remissyttrandena, ger jag min anslutning. En konsekvens härav synes vara att för tjänstgöringens omfattning vid högskolan tillämpas samma principer som vid statsuniversitetet, vad beträffar nuvarande befattningshavare, såvitt icke anställningsvillkoren lägga hinder i vägen härför.

I annat sammanhang denna dag förordar jag, att de nu till professorer samt befattningshavare i laboratorsgraden vid statsuniversitetet utgående beloppen för provisoriskt lönetillägg ersättas av ett enhetligt belopp, för professorer å 3 600 kronor och för befattningshavare i laboratorsgraden å 2 700 kronor, samt att den nu utgående provisoriska avlöningsförstärkningen å 132 kronor för år samtidigt indrages. Den sålunda föreslagna löneförbättringen för statsuniversitetets professorer och befattningshavare i laboratorsgraden vid statsuniversitetet bör i princip komma motsvarande befattningshavare vid Stockholms och Göteborgs högskolor till del. Vad beträffar Stockholms högskola påkalla härvidlag de nuvarande professorerna inom den stats- och rättsvetenskapliga avdelningen särskild uppmärksamhet. Dessa åtnjuta nu ålderstillägg enligt förmånligare grunder än statsuniversitetets och högskolans övriga professorer men äro nu, med undantag av innehavaren av professuren i internationell rätt, icke berättigade till provisorisk avlöningsförstärkning och provisoriskt lönetillägg. Sistnämnda förhållande sammanhänger med att professorerna inom stats- och rättsvetenskapliga avdelningen med undantag av professorn i internationell rätt nu uppbära ersättning av terminsavgiftsmedlen för tidigare utgående kursavgifter. Högskolestyrelsens förslag att de juris professorer, som icke äro berättigade till provisorisk avlöningsförstärkning och provisoriskt lönetillägg, nu skulle — under bibehållande av ålderstillägg och ersättning för kursavgifter enligt hittillsvarande grunder — erhålla förstnämnda förmåner, kan jag icke tillstyrka, med mindre de i lönehänseende helt likställas med övriga professorer och därjämte avstå från den rätt, som må tillkomma dem till ersättning för avstådda kursavgifter. Därest de icke äro villiga att underkasta sig sagda villkor, böra de tills vidare avlönas enligt hittillsvarande grunder. För nytillträdande professorer inom stats- och rättsvetenskapliga avdelningen böra avlöningsförmånerna givetvis utgå enligt samma grunder som vid statsuniversitetet.

Den nuvarande innehavaren av professuren i internationell rätt, som nu uppbär ålderstillägg med 3 000 kronor för år, synes böra avlönas efter samma grunder som flertalet övriga professorer vid högskolan, varvid Kungl. Maj:t emellertid torde få avgöra, huruvida han bör komma i åtnjutande av något personligt lönetillägg.

Vad beträffar de nu utgående särskilda tilläggen till tre docentstipendier inom stats- och rättsvetenskapliga avdelningen, vilka tillägg tillkommit ge-

nom medverkan från Stockholms stads sida, vill jag icke motsätta mig, att de tills vidare bibehållas i avvaktan på resultatet av den pågående utredningen av bland annat docentstipendiaternas vid statsuniversiteten löne-ställning.

Såsom styrelsen förutsatt torde statens allmänna avlöningsreglemente i vissa delar böra tillämpas beträffande den icke vetenskapliga personalen, vilken även föreslagits inplacerad i lönegrad enligt det statliga lönesystemet. De ordinarie tjänsterna ha av styrelsen åsatts lönegradsbeteckningen Ca. I likhet med lönenämnden anser jag det lämpligare att rubricera tjänsterna under lönegradsbeteckningen Ce med hänsyn till att befattningshavarna äro anställda tills vidare och efter uppsägning kunna entledigas från sina tjänster. Jag anser mig härvid icke böra förorda, att, såsom kanslern ifrågasatt, beteckningen Ca skulle användas för de två administrativa tjänstemän, som i gällande pensionsreglemente för högskolan tillförsäkrats pension. Jag utgår ifrån att samtliga de befattningshavare, som hänföras under lönegraden Ce, skola kunna påräkna att komma i åtnjutande av tjänste- och familjepension. De föreskrifter i statens allmänna avlöningsreglemente, som för närvarande torde böra komma till användning vid högskolan äro främst de, som avse semester, tjänstledighet, vikariatsersättning, övertidsersättning samt beräkning och utbetalning av kontanta avlöningsförmåner. Med anledning av vad lönenämnden anfört ifråga om tjänstemännens rätt till sjukvård och begravningshjälp vill jag framhålla, att högskolans styrelse icke i sitt statförslag räknat med att tjänstemännen nu skulle erhålla dessa förmåner. Jag är icke beredd att nu, då styrelsen icke framlagt någon utredning och förslag i ämnet, upptaga frågan om tjänstemännens rätt till sjukvård och begravningshjälp till bedömande.

Beträffande frågan om befattningshavarnas inplacering i löneklass hyser jag den meningen, att nu utgående löner vid högskolan regelmässigt böra tagas till utgångspunkt för bestämmande av den löneklass inom lönegraden vederbörande bör tillhöra. Därest särskilda skäl anses föreligga för befattningshavares placering i annan löneklass än den, i vilken löneförmånerna närmast motsvara den för vederbörande nu gällande lönen, torde frågan härom böra underställas Kungl. Maj:t för avgörande. De arvodestillägg av högskolans medel, som av skilda orsaker beviljats befattningshavare, vilka nu avsetts skola hänföras till viss lönegrad, synas böra upphöra att utgå i samband med löne regleringens ikraftträdande. Därest dylikt arvodestillägg anses böra få tagas i betraktande vid vederbörandes inplacering i löneklass, bör frågan härom underställas Kungl. Maj:t för avgörande. Skulle befattningshavare komma att vidkännas löneminskning även vid inplacering i högsta löneklassen, torde han böra erhålla personlig lönefyllnad. De befattningshavare vid högskolan, vilka nu avsetts skola inplaceras i lönegrad, synas ha erhållit nu utgående löner från och med den 1 juli 1947 eller tidpunkt därefter. Det synes mig skäligt att, därest befattningshavare icke inplaceras i högre löneklass än den, efter vilken lönen nu utgår, han får för fortsatt uppflyttning i löneklass tillgodoräkna helt kalenderkvartal, varunder han åtnjutit nu utgående lön. I övrigt torde föreskrifterna i statens allmänna avlöningsreglemente om löneklassplacering i tillämpliga delar böra komma till användning vid högskolan.

Löneställningen för skriv- och kontorspersonal, inberäknat telefonister, torde böra avvägas efter bestämmelserna i kungörelsen 1947: 436.

Huru pensionsfrågan vid Stockholms högskola liksom vid Göteborgs hög-

skola framdeles skall ordnas, är ej utrett. 1944 års pensionsutredning har i sitt den 30 oktober 1948 avgivna betänkande angående pensionering genom statens pensionsanstalt av vissa icke-statliga befattningshavare (SOU 1948: 47) framhållit (s. 67 f.), att det närmande av Stockholms och Göteborgs högskolor i organisatoriskt och ekonomiskt hänseende till staten, som kommit till stånd genom det beslut 1948 års riksdag fattat angående godkännande av avtal rörande nämnda högskolors framtida ställning, borde kunna åberopas som motiv jämväl för statlig medverkan till pensionering av högskolans befattningshavare genom anslutning till statens pensionsanstalt. Utredningen har emellertid, då ställning icke tagits till frågan om en reglering av avlöningsförhållandena för högskolornas befattningshavare, icke ansett sig böra framlägga något förslag om befattningshavarnas pensionering.

Det synes mig erforderligt, att pensionsfrågorna vid såväl Stockholms som Göteborgs högskolor så snart sig lämpligen göra låter, göras till föremål för närmare utredning. Huruvida denna utredning bör anförtros åt 1944 års pensionsutredning eller verkställas i annan ordning är jag icke beredd att nu taga ställning till.

Intill dess pensionsfrågan vunnit sin lösning vid Stockholms högskola torde professor, som icke är innehavare av professur, förenad med pensionsrätt enligt högskolans pensionsreglemente, ävensom befattningshavare i laboratorgraden böra tills vidare vidkännas tjänste- och familjepensionsavdrag å avlöningen i likhet med motsvarande befattningshavare vid statsuniversitetet. Omfattar pensionsrätten endast familjepension, bör vederbörande givetvis endast vidkännas tjänstepensionsavdrag. Kanslerns förslag, att pensionsavdragen skulle fonderas, anser jag mig icke böra förorda.

Vad beträffar pensionsavgifterna till högskolans pensionsfond tala vissa skäl för, att dessa skulle utgå med samma belopp som pensionsavdragen. Jag är emellertid icke beredd att nu förorda, att så förfäres, utan anser lämpligast, att pensionsavgifterna tills vidare utgå enligt hittillsvarande grunder.

Skulle intill dess pensionsfrågorna blivit slutligt ordnade vid högskolan innehavare av nyinrättad professorsbefattning, befattning i laboratorgraden eller annan befattningshavare med anställning av fast natur avgå med sjuk- eller förtidspension eller avlida, synes, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, ifrågakommande pensionsbelopp böra få utgå från den i huvudstaten uppförda posten till pensioner och livräntor.

Förslaget till huvudstat för högskolan.

Allmänna synpunkter.

Högskolans styrelse har framlagt följande förslag till h u v u d s t a t för högskolan för nästa budgetår.

Intäkter.

1. Statsbidrag	2 657 332: 50
2. Bidrag från Stockholms stad	885 777: 50
3. Avkastning av högskolans fonder	539 655

4. Diverse inkomster

a) Avgifter från de studerande	330 000
b) Hyror och arrende	37 100
c) Bidrag från enskilda	154 385
d) Övriga diverse inkomster	32 840
	Kronor 4 637 090

Kostnader.

1. Avlöningar, <i>förslagsanslag</i>	2 986 613
2. Pensioner och livräntor, <i>förslagsanslag</i>	149 659
3. Omkostnader, <i>förslagsanslag</i>	512 000
4. Materiel m. m.	491 218
5. Engångskostnader för materielanskaffning	97 600
6. Engångskostnader för byggnadsarbeten	400 000
	Kronor 4 637 090

Såsom förut nämnts ha *stadsfullmäktige i Stockholm* i huvudsak tillstyrkt högskolestyrelsens statförslag.

Statskontoret däremot har i nuvarande statsfinansiella läge ansett en fullständig omarbetning av förslaget vara ofrånkomlig. Denna omarbetning måste enligt ämbetsverkets mening verkställas av högskolemyndigheterna, som emellertid lämpligen syntes böra samråda med universitetskanslersämbetet. Därvid syntes böra uppgöras statförslag, föranledande statsbidrag å omkring en miljon samt eventuellt å 1.2 miljoner kronor. Vid förslagets uppgörande borde tillses, att sådana önskemål icke upptoges som för kommande budgetår medförde automatiska utgiftsökningar av större storleksordning.

Universitetskanslern har i sitt utlåtande framlagt ett starkt beskuret statförslag, där statens bidrag till högskolan begränsats till 1 554 200 kronor. Kanslern har därvid framhållit, att en ökning av statsbidraget för kommande budgetår från nuvarande belopp cirka 700 000 kronor till 1 500 000 kronor, d. v. s. med cirka 800 000 kronor endast komme att möjliggöra en upprustning i förhållande till den nuvarande situationen för mindre än 300 000 kronor. En brist på åtminstone 360 000 kronor beräknades nämligen uppkomma å innevarande års stat samtidigt som stadens bidrag för instundande budgetår väntades minska med omkring 150 000 kronor.

Departementschefen, som i huvudsak biträtt kanslerns förslag, har anfört följande.

Att en betydande, både personell och materiell upprustning är av nöden för att sätta Stockholms högskola i stånd att uppnå och bibehålla paritet med statsuniversiteten har påvisats av ett flertal utredningar, i främsta rummet universitetsberedningen, socialvetenskapliga forskningskommittén och naturvetenskapliga forskningskommittén. Vid uppgörande av sitt statförslag har högskolans styrelse också räknat med

att en väsentlig upprustning av högskolan skulle i en första etapp genomföras redan från och med nästa budgetår. Ett accepterande av det av styrelsen framlagda reducerade statförslaget förutsätter ett statsbidrag av i runt tal 2 657 000 kronor, innebärande en höjning av statens bidrag till högskolan med omkring 1 967 000 kronor. Utgångsläget för en mera betydande omedelbar upprustning av högskolan är emellertid icke gynnsamt. En icke oväsentlig ökning av statsbidraget erfordras redan för att bibehålla den nuvarande utgiftsstaten. Statskontoret har beräknat, att ett statsbidrag av 1 043 000 kronor skulle vara erforderligt härför. Det angivna beloppet är, såvitt jag kunnat finna, för lågt och synes i stället uppgå till över 1 200 000 kronor. Härtill komma vissa utgiftstegringar för nästa budgetår av mer eller mindre automatisk natur. Slutligen påkallar det nuvarande statsfinansiella läget en stor återhållsamhet i fråga om statens utgifter.

Vid den förberedande granskning, som vid den gångna höstens budgetarbete ägnats detta ärende, ansågs en kraftig beskärning av det av styrelsen framlagda statförslaget nödvändig, och i statsverkspropositionen för nästa budgetår har för ifrågavarande ändamål upptagits ett beräknat anslag av 1 500 000 kronor.

Det av universitetskanslern nyligen framlagda, starkt beskurna statförslaget förutsätter ett statsbidrag, som med 54 200 kronor överstiger nyssnämnda, beräknade anslag. Jag har funnit mig i huvudsak böra acceptera kanslerns förslag med de jämkningar däri, som föranledas av den av mig förordade löneförbättringen för vissa professorer m. fl. befattningshavare.

Beträffande huvudstatens utformning har riksräkenskapsverket framfört betänkligheter mot att — i enlighet med gällande avtal — å huvudstatens debetsida uppförts poster (anslag) för såväl löpande utgifter som vissa engångskostnader och ifrågasatt, huruvida icke avtalet i denna del borde tagas under omprövning, så att för framtiden statsverkets bidrag till högskolans engångskostnader för materialanskaffning och byggnadsarbeten kunde anvisas å särskilda anslag.

Enligt för den statliga medelförvaltningen gällande regler borde anslag för sistnämnda två ändamål rätteligen ha reservationsanslags (investeringsanslags) natur och sålunda kunna disponeras för avsedda ändamål under en period, omfattande tre på varandra följande budgetår. En övergång till ett sådant system måste, såvitt jag kan finna, antingen förutsätta en rätt väsentlig förändring av de bidragsgrunder, varom enighet nåtts efter segslitna förhandlingar, eller ock, därest ingen ändring av bidragsgrunderna sker, dels medföra vissa redovisningstekniska svårigheter, dels ock föranleda, att bidragsfördelningen mellan statsverket och Stockholms stad skulle på ett mindre rationellt sätt komma att påverkas av eventuella ojämnheter i fråga om belastningen. Med hänsyn härtill synes det mig lämpligt att dylika engångskostnader fördelas över visst antal år och att högskolan erhåller rätt att lyfta hela det för visst budgetår anvisade beloppet, oberoende av huruvida detsamma kan tillfullo utnyttjas under budgetåret eller ej. Vid budgetårets utgång icke disponerade medel böra därvid insättas å checkräkning i bank och redovisas å särskild diversemedelstitel. Skulle behållning kvarstå å dylikt konto sedan vederbörande anskaffningsprogram respektive byggnadsföretag slutförts, bör ifrågavarande belopp nästföljande budgetår tillföras statens creditsida. Det torde böra ankomma på högskolans revisorer att i sin berättelse lämna särskild redogörelse för dispositionen av medel å dylika diversemedelstitlar.

Huvudstatens utgiftssida.

1. Avlöningar.

a. Matematisk-naturvetenskapliga avdelningen.

Beträffande den matematisk-naturvetenskapliga avdelningen har *departementschefen* förordat, att medel beräknas till avlöande av den personal, som anges i här intagna sammanställning.

	Professor	Laborator	Docentsp. diat	Bitr. lärare	Förste assistent	Andre assistent	Förste amanuens	Andre amanuens	Tredje amanuens	Laboratoriebiträde (Ce 11)	Kanslibiträde (Ce 11)	Kartbiträde (Ce 11)	Räknebiträde (CI 4—Ce 8)	Kontorsbiträde (CI 4—Ce 8)	Instrumentmakare (Ce 14)	Institutionsvaktm. (Ce 18)	Institutionsvaktm. (Ce 11)	Vaktmästare (Ce 9)	Vaktmästarbitr. (arvode)	Bibliotekarie (arvode)
Matematik	2	—	1	1	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Försäkringsmatematik och matema- tisk statistik	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Astronomi	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mekanik och matem. fysik	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Fysik	1	1	—	1	—	2	2	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—
Kemiska övningslaboratoriet	—	—	—	1	3	—	3	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	1	—
Oorganisk och fysikalisk kemi	1	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
Organisk kemi och biokemi	1	—	1	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—
Meteorologi	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Allmän och historisk geologi	1	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Mineralogi och petrografi	1	—	—	1	(1) ¹	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Botanik	2	—	1	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Zoologi, Zootomiska institutet	1	1	—	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Zoologi och cellforskning. Instn för experimentell zoologi	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—
Ärftlighetslära	1	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Geografi	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Biblioteket	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Summa	16	3	7	9	5	6	17	4	8	4	2	1	1	2	2	2	7	2	3	1

¹ Gemensam för geologi och mineralogi.

Utöver de i sammanställningen intagna befattningarna erfordras för undervisningen i astronomi arvoden å tillhoppa 10 000 kronor, för undervisningen i botanik ett arvode å 4 000 kronor, för ledning av biofysiska arbeten 3 000 kronor, till kursanslag tillhoppa 3 650 kronor och såsom bidrag till Wenner-Grens institut 50 000 kronor.

Beträffande den närmare motiveringen för den föreslagna personaluppsättningen hänvisas, i den mån densamma ej framgår av det följande, till statsrådsprotokollet, s. 26—44.

Löneställningen för vissa instrumentmakare och institutionsvaktmästare. Å fysiska institutet äro för

närvarande anställda, bland andra, en mekaniker och en biträdande mekaniker. *Högskolans styrelse* har föreslagit, att de båda befattningshavarna skulle placeras i lönegraden 18 respektive 14. Därvid har framhållits, att av mekanikern fordrades mycket goda tekniska kunskaper, helst lägre ingenjörsexamen jämte lång praktik, varjämte han måste äga kännedom om grunderna i den fysikaliska tekniken. Även den biträdande mekanikern måste inneha en gedigen yrkesutbildning. *Kanslern* har, liksom även *statskontoret* och *lönenämnden*, ansett de båda tjänsterna böra placeras i lönegraden 14 respektive 11 med benämningen instrumentmakare, respektive institutionsvaktmästare.

Departementschefen har biträtt kanslerns förslag och därvid anfört följande.

Jag vill i detta sammanhang framhålla, att jag utgår från att löneställningen för institutionsvaktmästare och därmed jämförlig personal vid högskolan skall bedömas från nu inom statsförvaltningen tillämpade lönesättningsnormer för befattningshavare, varom här är fråga. En prövning efter dessa grunder ger emellertid enligt min mening vid handen, att tjänsterna av högskolans styrelse åsatts väl höga lönegradsnummer. Jag erinrar emellertid om att kanslern i skrivelse till chefen för finansdepartementet den 24 augusti 1948 hemställt, att utredningsmän måtte tillkallas för verkställande av en översyn rörande löneställningen för institutionsvaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare vid universitetens vetenskapliga institutioner. Jag förutsätter, att en dylik översyn jämväl kommer att omfatta motsvarande befattningshavare vid Stockholms högskola.

Även beträffande vissa andra befattningshavare tillhörande den tekniska personalen har departementschefen förordat en lägre löneställning än den av högskolestyrelsen föreslagna. Detta gäller bland andra en instrumentmakare (mekaniker) och en institutionsvaktmästare vid institutionen för oorganisk och fysikalisk kemi samt en institutionsvaktmästare (preparator) vid institutionen för experimentell zoologi.

I *motionerna I: 279* och *II: 357* har föreslagits anvisande av medel (omkring 2 700 kronor) till personliga lönetillägg åt nu ifrågavarande fem befattningshavare. Till stöd härför har anförts följande.

I propositionen har även den tekniska personalen vid den naturvetenskapliga fakulteten inplacerats i det statliga lönesystemet. Samtidigt ställes en förnyad prövning av denna personals svårbedömbara löneställning i utsikt. Att i detalj ingå på skäligheten av de föreslagna löneplaceringarna är för oss här ej görligt. Stor tveksamhet har uppenbarligen i vissa fall rått bland myndigheterna. Vi vilja understryka, att flera inom denna personal ha att utföra synnerligen krävande och kvalificerade uppgifter. Deras ersätande vid eventuell avgång skulle kunna vålla vederbörande institutioner de största svårigheter och bekymmer. Högskolans styrelse har också i vissa fall givit dem en högre löneställning än de nu få enligt lönenämndens principer. Visserligen skall ingen av de nuvarande tjänsteinnehavarna få lägre inkomst än som nu utgår, men de förlora dock möjligheten till den löneklassuppflyttning och det förbättrade pensionsunderlag, varmed de räknat.

Även om några för staten bindande utfästelser icke kunnat göras av högskolan, kunna särskilt några inom denna personal — verkmästarna och institutionsvaktmästarna vid fysiska institutionen och vid institutet för oorganisk och fysikalisk kemi samt preparatorn vid institutet för experimentell zoologi — anse att de tillbakasatts, med risk för att de söka sig till annat mera värlönlöat arbete. Utan att man nu berör den föreslagna löneplaceringen synes det oss med hänsyn till föreliggande omständigheter skäligt att de fem angivna befattningshavarna i avvaktan på den nya utredningen måtte erhålla ett personligt tillägg, motsvarande skillnaden mellan styrelsens och regeringens förslag. Såsom framgår av en tablå, vilken skall överlämnas till utskottet, rör sig hela beloppet för nästa budgetår om cirka 2 700 kronor.

Wenner-Grens institut. Detta institut har för innevarande budgetår fått ett anslag av statsmedel å 34 300 kronor, avsett för materiel. I övrigt har dess verksamhet finansierats genom anslag av Wenner-Grenska samfundet m. fl. enskilda bidragsgivare. Det av *högskolans styrelse* framlagda statförslaget upptager för institutet utgifter å i runt tal 225 000 kronor, varav 56 000 kronor belöpa å materiel m. m. och återstoden avser lönekostnader. Ett belopp av 100 000 kronor har beräknats inflyta från Wenner-Grenska samfundet och har i huvudstaten upptagits under posten »Bidrag från enskilda». Vidare ingår i inkomstposten »Avkastning av högskolans fonder» avkastning av Wenner-Grens fond nr 1 med cirka 4 500 kronor.

Kanslern har uttalat, att förhållandet mellan Wenner-Grens institut och högskolan syntes böra klarläggas. I avbidan på att en sådan reglering kommer till stånd har kanslern ansett, att å högskolans stat endast borde anvisas ett klumpanslag av 50 000 kronor till förstärkning av det beräknade bidraget från Wenner-Grenska samfundet.

Departementschefen, som framhållit, att de olika sakkunnigkommittéer, som under senare år behandlat högskolans förhållanden, förordat en reglering av Wenner-Grens instituts ställning, har funnit det önskvärt, att det allmänna lämnade ett ökat bidrag till institutet i syfte att giva detta en fastare stomme, vilken vore oberoende av de anslag, som kunde fås från annat håll. I nuvarande ekonomiska läge har departementschefen dock ansett sig icke kunna räkna med högre anslag på högskolans stat till institutet än det av kanslern förordade klumpanslaget av 50 000 kronor.

Tredje amanuenser. Antalet tredje amanuenser inom matematisk-naturvetenskapliga avdelningen är nu 4. *Högskolans styrelse* har beräknat medel till 12 dylika amanuenser, medan *kanslern* endast tillstyrkt medel för 8. Som av det föregående framgått har *departementschefen* i likhet med kanslern räknat med 8 tredje amanuenser.

I *motionerna I: 279* och *II: 357* har föreslagits en ökning av antalet tredje amanuenser till 12, vilket skulle medföra en kostnadsökning med 4 800 kronor. Ökningen har motiverats med svårigheten att med eljest tillgängliga lärarkrafter anordna vissa nödvändiga elementära kurser.

D o c e n t s t i p e n d i e r. Såsom av det föregående framgår har *departementschefen* beräknat antalet docentstipendier inom matematisk-naturvetenskapliga avdelningen till sju. Därvid har *departementschefen* framhållit, att det icke varit hans avsikt att i detta sammanhang taga ställning till stipendiernas anknytning till vissa ämnen eller ämnesgrupper. Detta *departementschefens* uttalande avser även docentstipendierna vid högskolans båda andra avdelningar och vid Göteborgs högskola.

I *motionerna I: 279* och *II: 357* har föreslagits en ökning av antalet docentstipendier inom matematisk-naturvetenskapliga avdelningen till nio och inom humanistiska avdelningen från av *departementschefen* föreslagna nio till tolv. Därjämte ha motionärerna understrukit *departementschefens* uttalande om stipendiernas anknytning till vissa ämnen och ämnesgrupper.

Personlig forskningsprofessur åt professorn G. de Hevesy. I *motionerna I: 279* och *II: 357* har framlagts förslag om inrättande av en personlig forskningsprofessur i kemi för den ungerske nobelpristagaren, professorn G. de Hevesy. Till stöd härför har anförts följande.

Sedan snart ett tiotal år tillbaka har den ungerske kemiprofessorn, nobelpristagaren G. de Hevesy vistats som flykting i Sverige och därvid mestadels arbetat som vetenskaplig medarbetare på institutet för organisk-kemisk forskning vid högskolan. För två år sedan ingav högskolans styrelse till Kungl. Maj:t en framställning om personlig professur åt honom. Framställningen har icke föranlett annan åtgärd än att professor de Hevesy från naturvetenskapliga forskningsrådet beviljats ett forskningsunderstöd motsvarande en professorslön. Om denne nobelpristagares eminenta kapacitet behöva vi inte här orda. Enligt vår mening bör det land, som fått sig det stora ansvaret för utdelningen av nobelprisen anførtrott, känna det såsom en nationell förpliktelse att i de exceptionella fall, då tillfällen därtill kunna yppa sig, bereda utländska mottagare av dessa pris en ställning värdig deras kvalifikationer. Så skedde på sin tid med professor Bárány, vilken erhöll en professur vid Uppsala universitet. Vi föreslå därför att professor de Hevesy tilldelas en personlig forskningsprofessur vid högskolan. Då vi förutsätta att han åtminstone under ytterligare något år kan erhålla liknande forskningsunderstöd som hittills torde hans förordnande till professor ej behöva belasta nästa års budget. Med hänsyn till professor de Hevesys ålder (63 år) kan ett eventuellt framtida statsanslag till lön åt honom sträcka sig endast över en kortare följd av år. Ett riksdagsbeslut om inrättande av denna personliga professur kan rimligen ej få några prejudicerande verkningar utom i fråga om nobelpristagare.

b. *Stats- och rättsvetenskapliga avdelningen.*

Beträffande denna avdelning har *departementschefen* i enlighet med förslag av kanslern förordnat anvisande av medel till avlönande av innehavarna av nuvarande nio professurer och av fyra docentstipendiatier (innehärande en ökning med en). Därjämte har *departementschefen* tillstyrkt ett kursanslag av 20 000 kronor. Vid avdelningen finnes en heltidsanställd

bibliotekarie med en avlöning, som motsvarar lön och rörligt tillägg enligt 15 löneklassen. Med hänsyn till att sådan utredning icke förebragts, som erfordras för bedömning av den riktiga lönegradsplaceringen, har departementschefen förordat, att bibliotekarien tills vidare placeras i Ce 15.

c. Humanistiska avdelningen.

I fråga om den humanistiska avdelningen har *departementschefen* förordat, att medel beräknas till avlöning av den personal, som anges i här intagna sammanställning.

	Professor	Docentstipendiat	Bitr. lärare	Lektor	Forste amanuens	Andre amanuens	Tredje amanuens	Bibliotekarie (Ce 27)	Biblioteksassistent (Ce 15)	Kanslibiträde (Ce 11)	Expeditionsvakt (Ce 10)	Kontorsbiträde (Cf 4 - Ce 8)	Vaktmästarbiträde (arvode)	Expeditionsvakt (arvode)
Filosofi och sociologi	2	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Pedagogik och psykologi	1	1	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—
Historia	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ekonomisk historia	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Litteraturhistoria m. poetik	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Religionshistoria	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Konsthistoria m. konstteori	2	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Teaterhistoria	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nordisk och jämförande fornkunskap .	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Statskunskap	1	1	—	—	—	1	—	—	—	1 ¹	—	—	—	—
Statistik	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nationalekonomi	2	1	1	—	—	—	—	—	—	1 ¹	—	—	—	—
Geografi, särsk. kulturgeografi med ekonomisk geografi	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nordiska språk	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Engelska språket	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Romanska språk	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tyska språket m. m.	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Slaviska språk	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Klassisk fornkunskap och latinska språket	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Finsk-ugriska språk	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Humanistiska biblioteket	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	2
Summa	23	9	6	4	2	4	1	1	1	2	1	1	1	2

¹ Gemensamt för statskunskap och nationalekonomi.

Utöver de i sammanställningen intagna befattningarna erfordras, för undervisning i etnografi ett arvode å 4 000 kronor, för undervisning i sinologi ett arvode å likaledes 4 000 kronor, till kursanslag tillhopa 24 750 kronor (därav 5 000 kronor till engelska), till extra personal vid humanistiska biblioteket 10 000 kronor, som bidrag till nordiska museet 22 000 kronor, som bidrag till psykotekniska institutet 50 000 kronor och som bidrag till ryska institutet 25 000 kronor.

Beträffande den närmare motiveringen för den föreslagna personaluppsättningen hänvisas, i den mån densamma ej framgår av det följande, till statsrådsprotokollet, s. 46—63.

Engelska språket. I *motionerna I: 279* och *II: 357* har föreslagits anvisande av ytterligare 8 000 kronor till undervisningen i engelska språket. Härvidlag har i motionerna anförts följande.

Beträffande ett av de humanistiska ämnena, nämligen engelskan, synes läget vara så allvarligt att en förstärkning av lärarkrafterna förefaller oundgänglig. Antalet studerande i detta ämne uppgår för närvarande till inte mindre än omkring 300. För detta efter svenska förhållanden enastående höga lärjungeantal upptar propositionen en professur, en docentstipendiat och en lektor jämte ett kursanslag å 5 000 kronor. I och för sig innebär detta en tacknämlig förbättring, men åtminstone under höstterminen i år torde någon docentstipendiat ej finnas att tillgå, enär den ende nu disponible docenten uppehåller professuren under vakans. Arbetsbördan är för professorerna så orimlig att den förutvarande innehavaren främst med hänvisning till denna nyligen mottagit kallelse till annat lärosäte. För de hundratals studerandena äro olägenheterna lika påfallande; någon större personlig kontakt mellan professor och lärjungar är under dylika omständigheter otänkbar. För professorn är ett arvode för anställande av en biträdande stilträtare vid skrivningarna högeligen motiverat för att hans arbetsbörda skall kunna lättas. Vidare vore det behöfligt med ytterligare en lektor, helst amerikansk, vilken måhända enligt sedvanliga villkor kan erhållas genom samarbete med Uppsala, där även en sådan lektor finnes, eller eventuellt genom amerikanskt stöd. Även ett tillfälligt anslag till fonetisk materiel skulle vara en verksam hjälp vid undervisningen. Då dessa anslagsbehov ej i förväg kunna specificeras föreslå vi att ett förstärkningsanslag å tillsammans 8 000 kronor anvisas för undervisningen i engelska språket att för här angivna ändamål utgå efter kanslerns beprövande.

Psykotekniska institutet. Det av *högskolans styrelse* framlagda statförslaget upptager för psykotekniska institutet utgifter å i runt tal 97 000 kronor, varav 10 800 kronor belöpa i materiel m. m. och återstoden avser lönekostnader, medan ett belopp av 28 000 kronor beräknats inflyta i form av avgifter till institutet och i huvudstaten upptagits under posten »Övriga diverse inkomster».

Kanslern har uttalat, att förhållandet mellan institutet och högskolan syntes böra klarläggas. I avbidan på att en sådan reglering kommer till stånd har kanslern ansett, att å högskolans stat borde anvisas ett klumpanslag av 40 000 kronor såsom bidrag till utgifterna vid institutet för avlöningar och materiel m. m. Kanslern har ansett sig kunna utgå ifrån att det förordade bidraget å 40 000 kronor jämte de bidrag, som borde kunna påräknas från annat håll, skulle möjliggöra för institutet att fortsätta sin verksamhet i åtminstone samma omfattning som hittills.

Departementschefen har anført följande.

För vart och ett av budgetåren 1946/49 har å riksstaten anvisats ett anslag av 20 000 kronor såsom understöd till verksamheten vid högskolans

psykotekniska institut. Stockholms stad har enligt stadsfullmäktiges yttrande i ärendet åren 1946 och 1947 beviljat engångsbidrag till institutet om tillsammans 52 500 kronor. Staden synes därefter ha anvisat ytterligare 20 000 kronor.

Verksamheten vid institutet avser i huvudsak att utarbeta och praktiskt pröva olika psykologiska metoder för personalrekrytering och yrkesrådgivning samt att i anslutning därtill biträda av hithörande frågor intresserade myndigheter, institutioner och företag, såväl som den yrkesväljande ungdomen, att bedriva arbetspsykologisk forskning med särskild hänsyn till de psykologiska orsakerna till industri- och trafikolyckor samt att som komplement till den allmänna psykologiundervisningen vid högskolan organisera utbildning i praktiskt tillämpad psykologi.

Institutet är uppenbarligen i stort behov av understöd för sin verksamhet och jag förordar i enlighet med kanslerns förslag, att å högskolans stat upptages ett klumpanslag såsom bidrag till institutets utgifter för avlöningar och materiel m. m. Med hänsyn till de bidrag, som hittills utgått till institutet från stat och kommun, och då institutet av vissa skäl i fortsättningen icke torde kunna påräkna bidrag från enskilt håll i samma omfattning som hittills, vill jag förorda, att bidraget å högskolans stat upptages med högre belopp än kanslern föreslagit. Jag anser mig emellertid icke nu kunna tillstyrka högre bidrag än 50 000 kronor.

Till stöd för det i *motionerna I: 273* och *II: 341* framförda förslaget om en höjning till 70 000 kronor av bidraget till psykotekniska institutet har anförts bland annat följande.

Under senare år har man inom den offentliga ungdomsvården liksom på en mångfald andra områden av samhällslivet kommit till allt klarare insikt om vikten av att för olika uppgifter, särskilt vid yrkesvalet, begagna den hjälp som den moderna psykologien erbjuder. En sund utveckling på detta område är emellertid möjlig endast om en praktiskt inriktad psykologisk forskning får växa fram under nära och fortlöpande kontakt med den psykologiska grundforskningen vid universitet och högskolor.

Genom tillkomsten av psykotekniska institutet vid Stockholms högskola ha vi i vårt land omsider fått ett effektivt organ för forskning och rådgivning på nu ifrågavarande områden. De ekonomiska förutsättningarna för verksamheten äro emellertid synnerligen svaga. Högskolans styrelse äskade hos Kungl. Maj:t ett anslag för budgetåret 1949/50 av 71 000 kronor, vilket sedermera i propositionen nr 163 till innevarande års riksdag nedsatts till 50 000. Detta belopp är emellertid otillräckligt, vilket belyses genom följande uppgifter.

Verksamheten har under de tre senaste åren finansierats *dels* med efter uppbyggnaden återstående donationsmedel, *dels* genom statliga och kommunala understöd, *dels* slutligen genom löpande intäkter från uppdragsgivare. Från staten och kommunen har högskolan under dessa tre år sammanlagt erhållit 180 400 kronor såsom bidrag till det psykotekniska institutet. Av detta belopp ha cirka 20 000 kronor använts för inredning av nya lokaler och resten för forsknings- och utbildningsverksamhet.

Dessa understöd ha likväl ej tillnärmelsevis varit till fyllest för att upprätthålla verksamheten, ehuru de arvoden, som utgå till institutets medarbetare, äro avsevärt lägre än vad som motsvarar assistent- och amanuens-

befattningarna vid andra högskoleinstitut. Institutets totala behov av understöd har i verkligheten uppgått till cirka 75 000 kronor under vart och ett av de tre senaste åren. Att institutet trots allt har lyckats klara sin ekonomi utan att avbryta pågående och för den praktiska verksamheten oundgängligen nödvändiga forskningsarbeten har möjliggjorts genom tillfälliga bidrag i särskilt kritiska lägen från olika organisationer inom näringslivet. Tack vare dessa tillfälliga bidrag (sammanlagt cirka 70 000 kronor) har det samtidigt blivit möjligt för institutet att kvarhålla de vetenskapliga medarbetare, som varit knutna till institutet alltifrån början. Dessa medarbetare ha under de gångna åren sammansvetsats till en organisk arbetsenhet med psykologisk, medicinsk och statistisk expertis.

Det är högst ovisst, om institutet även framgent kan påräkna hjälp av denna tillfälliga karaktär. De osäkra ekonomiska betingelser, under vilka institutet för närvarande arbetar, försvåra i hög grad arbetets planläggning. Det föreligger också i nuvarande läge en allvarlig risk för att institutets medarbetarstab spränges. En dylik utveckling skulle otvivelaktigt komma att få mycket allvarliga konsekvenser, ej blott på längre sikt, för den psykotekniska forskningen och utbildningen i vårt land utan även mera omedelbart för de statliga och andra uppdragsgivare, som ha etablerat ett fortlöpande samarbete med institutet.

Under sådana förhållanden hava vi funnit nödvändigt att institutet erhåller ett något högre understöd från staten än det i propositionen föreslagna, förslagsvis 70 000 kronor.

Humanistiska biblioteket. Högskolans styrelse har beträffande humanistiska biblioteket föreslagit följande personaluppsättning (nuvarande lönebelopp angivas inom parentes):

1 bibliotekarie (lön 12 096 kr.)	1 Ca 27
1 biblioteksamanuens (lön 7 392 kr.)	1 Ca 17
1 biblioteksassistent (lön 5 292 kr.)	1 Ca 15
1 skrivbiträde (lön 5 016 kr.)	1 Ca 8
1 förste expeditionsvakt (lön 5 916 kr.)	1 Ca 11
1 expeditionsvakt (arvode 3 600 kr.)	1 arvode 3 600 kr.
1 » (arvode 2 700 kr.)	1 arvode 2 700 kr.
extra personal (7 500 kr.)	10 000 kr.

Kanslern har med hänsyn till pågående utredningar ansett det riktigtast att i sitt förslag räkna med de nuvarande avlöningsbeloppen för bibliotekspersonalen och avstå från att lönegradsplacera densamma. Till avlöande av extra personal vid biblioteket har kanslern beräknat 10 000 kronor.

Departementschefen har anfört följande.

Av tekniska skäl är det önskvärt, att personalen vid högskolan i största möjliga utsträckning överföres till lönegradsplacerade tjänster. Några avgörande skäl mot en sådan åtgärd i fråga om bibliotekspersonalen vid humanistiska biblioteket synes mig icke föreligga, varför jag förordar, att de befattningshavare, som enligt styrelsens förslag skulle erhålla lönegradsplacerade tjänster, nu inplaceras i lönegrad. Vissa vanskligheter föreligga emellertid härvid på grund av att tillräckligt material icke föreligger för bedömande av den riktiga lönegradsplaceringen och med hän-

syn bland annat till att ställning ännu icke tagits till resultatet av det åt 1947 års löneutredning, avseende vissa biblioteksbiträden, lämnade utredningsuppdraget. En viss försiktighet är därför påkallad vid bestämmandet av lönegraderna, och den nu förordade lönegradsplaceringen för vissa av befattningshavarna bör därför framdeles upptagas till omprövning.

d. *Allmänna avdelningen m. m.*

Den allmänna avdelningen omfattar den gemensamma förvaltningspersonalen samt viss ekonomipersonal.

Departementschefen har beträffande denna avdelning förordat den personaluppsättning, som framgår av följande sammanställning.

Kansliet och kassaförvaltningen.

- 1 sekreterare i Ce 30
- 1 kamrerare i Ce 30
- 1 biträdande sekreterare i Ce 27
- 1 bokhållare i Ce 19
- 1 kassör i Ce 15
- 1 kansliskrivare i Ce 15
- 1 kontorist i Ce 13
- 4 kontorsbiträden (Cf 4—Ce 8)
- 1 telefonist (Cf 4—Ce 8)
- 1 förste expeditionsvakt i Cg 11
- 2 expeditionsvakter i Ce 9.

Ekonomipersonal.

- 1 maskinist i Ce 13
- 1 värmeledningsskötare och reparatör i Ce 11
- 1 eldare i Ce 10
- 1 » i Cg 7
- 1 förste expeditionsvakt i Ce 11
- 2 expeditionsvakter i Ce 9.

Ytterligare ha under avlöningsposten beräknats 3 000 kronor till honorarium åt rektor, 2 400 kronor till arvode åt styrelsens sekreterare och 15 000 kronor till avlönande av portvakter, föreläsningvakter och extra personal i övrigt.

Beträffande den närmare motiveringen för nu berörda förslag i fråga om den allmänna avdelningens personal hänvisas till statsrådsprotokollet, s. 63—72.

e. *Beräkning av avlöningsposten m. m.*

Departementschefen har uppskattat medelsbehovet till avlöningar till i runt tal 2 190 000 kronor. Avlöningsposten har därför föreslagits uppförd i huvudstaten med ett förslagsvis betecknat belopp av 2 190 000 kronor. Det har ansetts böra få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa avlönings-

stat. De av departementschefen föreslagna klumpanslagen å tillhopa 147 000 kronor till vissa institutioner ha föreslagits redovisade under en särskild utgiftspost i huvudstaten, benämnd Bidrag till vissa institutioner, vilken post upptagits med ett obetecknat belopp av 147 000 kronor.

2. Omkostnader.

Departementschefen har förordat, att denna utgiftspost, som i statförslaget upptagits med 512 000 kronor, skall uppföras med ett förslagsvis betecknat belopp av 433 000 kronor. Detta belopp fördelar sig på olika utgiftsposter på sätt framgår av efterföljande sammanställning, i vilken jämväl angivits högskolans utgifter, i den mån uppgift därom kunnat erhållas, för motsvarande ändamål under kalenderåren 1947 och 1948 (siffrorna för sistnämnda år äro endast preliminära) ävensom högskolestyrelsens förslag i ämnet.

Omkostnadsstat.

	Utgifter kalenderåret 1947, kronor	Utgifter kalenderåret 1948, kronor	Av styrelsen för 1949/50 föreslagna belopp, kronor	Av departe- mentschefen för 1949/50 föreslagna belopp, kronor
1. Reseersättningar, förslagsvis . . .	—	—	10 000	9 000
2. Bränsle, lyse och vatten, förslagsvis	130 300	137 500	168 000	140 000
3. Telefon, skrivmateriel och expen- ser i övrigt	33 700	52 800	45 000	40 000
4. Tryckningskostnader, förslagsvis .	10 700	13 500	20 000	20 000
5. Renhållning och städning, förslags- vis	73 300	84 400	95 000	90 000
6. Underhåll av byggnader m. m. . . .	46 500	63 200	90 000	70 000
7. Hyror, förslagsvis	22 200	22 500	30 000	11 400
8. Försäkringar, förslagsvis	8 000	7 200	10 000	10 000
9. Räkter och amorteringar, förslags- vis	45 500	30 300	34 000	28 000
10. Promotions- och installationskost- nader	2 800	3 700	5 000	14 600 ¹
11. Övriga utgifter	—	—	5 000	
Summa kronor	373 000	415 100	512 000	433 000

¹ Övriga omkostnader.

3. Materiel m. m.

Denna utgiftspost, som i statförslaget upptagits med 491 218 kronor, har av högskolans styrelse beräknats skola disponeras på sätt framgår av följande sammanställning, i vilken jämväl angivits av kanslern föreslagna ändringar i styrelsens förslag.

<i>Matematisk-naturvetenskapliga avdelningen:</i>	Styrelsens förslag.	Av kanslern föreslagna ändringar.
Astronomiska institutet	kronor 5 700	
Botaniska institutet	» 32 823	
Fysiska institutet	» 30 875	
Institutet för försäkringsmatematik och matematisk statistik	» 10 450	
Genetiska institutet	» 12 635	(— 3 636)
Geografiska institutet	» 7 790	
Geologiska institutet	» 14 250	
Institutet för organisk kemi och biokemi ..	» 19 950	
Institutet för organisk och fysikalisk kemi	» 19 950	
Kemiska övningslaboratoriet	» 32 300	
Matematiska institutet	» 3 800	
Mekaniska institutet	» 4 750	
Meteorologiska institutet	» 9 215	
Mineralogiska institutet	» 12 350	
Professuren i experimentell zoologi	» 3 800	
Zootomiska institutet	» 14 725	
Wenner-Grens institut	» 56 000	(— 56 000)
Biblioteket	» 9 025	(— 4 025)
Exkursioner, fältarbeten m. m.	» 24 130	(— 12 630)
 <i>Stats- och rättsvetenskapliga avdelningen:</i>		
Biblioteket	» 13 000	(— 1 000)
 <i>Humanistiska avdelningen:</i>		
Bergska institutet	» 2 700	
Ekonomisk historia	» 3 000	(— 1 000)
Engelska språket	» 1 000	
Praktisk filosofi	» 1 000	
Teoretisk filosofi	» 1 000	
Institutet för folklivsforskning	» 8 000	(— 7 000)
Historia	» 2 000	
Klassisk språkvetenskap och kulturforskning	» 3 000	(— 1 000)
Geografi, särskilt kulturgeografi	» 5 500	(— 500)
Latinska språket och litteraturen	» 1 000	
Litteraturhistoria med poetik	» 2 000	(— 1 000)
Nationalekonomi	» 10 000	(— 5 000)
Nordisk och jämförande fornkunskap	» 1 000	
Nordiska språk	» 2 000	(— 1 000)
Institutet för psykologi och pedagogik	» 6 000	(— 1 000)
Psykotekniska institutet	» 10 800	(— 10 800)
Religionshistoria	» 1 000	
Romanska språk	» 3 000	(— 1 000)
Ryska institutet	» 24 000	(— 24 000)
Institutet för statistik	» 7 000	(— 4 000)
Sociologi	» 5 500	(— 3 500)
Statskunskap	» 8 500	(— 5 500)

Tyska språket	kronor	1 000	
Zornska institutet	»	2 700	
Humanistiska biblioteket	»	28 000	(— 10 000)
Exkursioner och fältarbeten	»	8 000	(— 5 000)
Underhåll av tavelställningen	»	5 000	
Populärvetenskapliga föreläsningar	»	—	(+ 4 000)
Summa kronor		491 218	(— 154 591).

Departementschefen har biträtt kanslerns förslag med endast den ändringen att några anslagsmedel icke beräknats till institutet för folklivsforskning. I enlighet härmed har *departementschefen* förordat, att till materiel m. m. beräknas ett obetecknat belopp av 336 000 kronor.

I *motionerna I: 279* och *II: 357* har föreslagits en höjning av anslagsmedlen till materiel m. m. med i runt tal 12 400 kronor, enär eljest vissa naturvetenskapliga ämnen skulle bli sämre tillgodosedda med anslagsmedel än hittills. Den föreslagna höjningen avses fördelad på följande sätt:

Astronomiska institutet	kronor	1 100
Botaniska institutet	»	1 587
Geografiska institutet	»	3 960
Geologiska institutet	»	700
Institutet för organisk kemi och biokemi	»	1 700
Institutet för oorganisk och fysikalisk kemi	»	1 800
Matematiska institutet	»	500
Mekaniska institutet	»	250
Mineralogiska institutet	»	550
Zootomiska institutet	»	275

4. Engångskostnader för materielanskaffning.

Högskolans styrelse har till detta ändamål i statförslaget beräknat 97 600 kronor. *Departementschefen* har emellertid i likhet med *kanslern* ansett sig endast kunna förorda anvisande av ett obetecknat belopp av 40 000 kronor.

I *motionerna I: 279* och *II: 357* har föreslagits en höjning till 60 000 kronor.

5. Engångskostnader för byggnadsarbeten.

Departementschefen har förklarat sig i nuvarande ekonomiska läge icke kunna förorda någon medelsanvisning för nästa budgetår för byggnadsarbeten av engångsnatur, ehuru han vore medveten om att ett stort behov av byggnadsåtgärder föreläge vid högskolan.

I *motionerna I: 279* och *II: 357* har föreslagits anvisande av 70 000 kronor till ombyggnad av institutet för organisk kemi och biokemi. Till stöd härfor har anförts följande.

För närvarande pågår en såsom alldeles nödvändig igångsatt partiell ombyggnad av institutet för organisk kemi och biokemi. Arbetet går från källare till tak i den berörda delen av institutionen. För ombyggnaden har byggnadstillstånd efter sedvanlig behovsprövning beviljats. Planenligt beräknas för arbetets fullföljande och avslutande ett belopp av 70 000 kronor. Något anslag för arbetets fortsättande har emellertid inte beviljats; departementschefen har med beklagande konstaterat att den anslagsram, med vilken han haft att räkna, inte lämnat utrymme för några av de byggnadsarbeten, vilka högskolan ansett mest skyndsamt påkallade. Utan att nu vilja ta upp några andra av dessa byggnadsarbeten finna vi det dock högeligen irrationellt, om den påbörjade partiella ombyggnaden av den biokemiska institutionen måste avbrytas. Utom att detta måste bli till stort avbräck för den vetenskapliga forskningen måste det även leda till en fördyring av arbetet. Inte minst av statsfinansiella skäl förorda vi därför att 70 000 kronor beviljas för detta ombyggnadsarbets fullföljande.

6. Pensioner och livräntor.

Till pensioner och livräntor har *departementschefen* beräknat ett förslagsvis betecknat belopp av 160 000 kronor.

Huvudstatens inkomstsida. Anslagsbehovet.

Högskolans inkomster utöver statsbidraget och bidraget från Stockholms stad ha av *departementschefen* beräknats sålunda:

Avkastning av högskolans fonder	kronor	560 000
Avgifter från de studerande	»	395 000
Hyror och arrende	»	25 500
Bidrag från enskilt håll	»	48 200
Diverse inkomster	»	4 800
		<hr/>
	Summa kronor	1 033 500.

Som av den föregående redogörelsen framgått har å andra sidan huvudstatens utgiftssida beräknats sålunda:

Avlöningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	2 190 000
Bidrag till vissa institutioner	»	147 000
Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	»	433 000
Materiel m. m.	»	336 000
Engångskostnader för materielanskaffning	»	40 000
Pensioner och livräntor, <i>förslagsvis</i>	»	160 000
		<hr/>
	Summa kronor	3 306 000.

Den erforderliga anslagssumman kommer vid bifall till vad departementschefen förordat att uppgå till (3 306 000 — 1 033 500 =) 2 272 500 kronor, varav Stockholms stads bidrag avtalsenligt utgör minimibeloppet 700 000 kronor och statens bidrag 1 572 500 kronor. Förslagsanslaget till Bidrag till Stockholms högskola bör alltså uppföras med sistnämnda belopp.

Utskottet.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår utgår *t e r m i n s a v g i f t e n* vid Stockholms högskola för närvarande med 150 kronor inom matematisk-naturvetenskapliga avdelningen, 156 kronor inom stats- och rättsvetenskapliga avdelningen samt 125 kronor inom humanistiska avdelningen. Av dessa belopp utgöra 25 kronor (inom stats- och rättsvetenskapliga avdelningen 26 kronor) avgift till högskolans studentkår eller vederbörande förening av kåren. Avgifterna till högskolan äro uppdelade så, att en grundavgift av 30 kronor tillföres »högskolan i allmänhet» och återstoden respektive avdelning.

Departementschefen har i nuvarande ekonomiska läge icke funnit sig kunna förorda, att terminsavgifterna skulle nedbringas eller slopas, utan räknat med att dessa avgifter skulle tills vidare utgå efter oförändrade grunder.

I motionerna I: 278 och II: 358 har yrkats, att grundavgiften måtte avskaffas från och med nästa budgetår och statsbidragets belopp undergå därav föranledd ökning. I motionerna I: 279 och II: 357 har gjorts framställning om att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle hemställa om förslag till nästa års riksdag angående terminsavgifterna vid högskolan, i syfte att åvägabringa likställighet i detta avseende mellan de studerande vid högskolan och vid statsuniversiteten.

Utskottet får för sin del framhålla önskvärdheten av terminsavgifternas upphörande, men vill tillika betona att denna fråga synes utskottet kräva ytterligare överväganden. Att nu såsom i motionerna I: 278 och II: 358 påyrkats avskaffa endast grundavgiften anser utskottet sig icke böra förorda. Utskottet utgår ifrån att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på ovannämnda spörsmål och efter närmare utredning, så snart den ekonomiska situationen det medgiver, framlägger förslag om terminsavgifternas borttagande. Utskottet biträder alltså vad departementschefen förordat och avstyrker bifall till de i motionerna I: 278 och II: 358 samt I: 279 och II: 357 framställda yrkandena.

Till vad departementschefen anfört rörande *l ö n e - o c h p e n s i o n s f ö r h å l l a n d e n a* vid högskolan får utskottet giva sin anslutning. Utskottet vill emellertid framhålla, att utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t vid sin prövning av förekommande frågor rörande löneklassplacering av befattningshavare vid högskolan tager skäligen hänsyn till vederbörandes tidigare tjänstgöring vid högskolan samt arten och omfattningen av dem åliggande arbetsuppgifter. I motionerna I: 279 och II: 357 har yrkats, att medel måtte anvisas till personliga lönetillägg åt de nuvarande verkmästarna och institutionsvaktmästarna vid den fysiska institutionen samt vid institutet för oorganisk och fysikalisk kemi ävensom till preparatorn vid institutet för experimentell zoologi. Utskottet har icke funnit sig böra

biträda detta yrkande. Utskottet utgår emellertid liksom departementschefen från, att löneställningen för institutionsvaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare vid högskolans vetenskapliga institutioner kommer att bli föremål för omprövning i samband med den av kanslern den 24 augusti 1948 begärda översynen rörande löneställningen för universitetens motsvarande befattningshavare. Det synes utskottet önskvärt, att denna utredning snarast kommer till stånd.

Departementschefens förslag beträffande *personalaorganisationen* vid de *matematisk-naturvetenskapliga samt stats- och rättsvetenskapliga avdelningarna* hava icke givit anledning till någon erinran från utskottets sida. I detta sammanhang vill utskottet i likhet med kanslern understryka, att förhållandet mellan *Wenner-Grens institut* och högskolan synes böra närmare klarläggas.

I motionerna I: 279 och II: 357 har yrkats dels att antalet docentstipendier för matematisk-naturvetenskapliga avdelningen måtte ökas från 7 till 9, dels ock att antalet tredje amanuenser inom avdelningen måtte ökas från 8 till 12. Ehuru utskottet är ense med motionärerna om betydelsen av att tillräckligt antal docentstipendier står till förfogande och att hjälpkrafter i tredje amanuens ställning i tillfredsställande utsträckning förefinnas, har utskottet likväl i nuvarande ekonomiska läge icke funnit sig böra tillstyrka bifall till vad i nämnda motioner hemställts.

I samma motioner har föreslagits, att en *personlig professur* skulle inrättas för professorn G. de Hevesy. Med hänsyn till de Hevesys ålder och till att — såsom i motionerna upplysts — ett forskningsunderstöd, motsvarande professorslön, beviljats honom av de till förfogande av naturvetenskapliga forskningsrådet stående medlen avstyrker utskottet bifall till detta förslag.

Vad *humanistiska avdelningen* beträffar förordar utskottet — i anslutning till ett i motionerna I: 279 och II: 357 framställt yrkande — att kursanslaget för engelska språket uppräknas från 5 000 kronor med 2 000 kronor till 7 000 kronor. Då denna ökning torde kunna rymmas inom det föreslagna bidragsanslagets ram synes anslaget av denna anledning icke behöva höjas.

I nyssnämnda motioner har vidare föreslagits, att antalet docentstipendier för humanistiska avdelningen skulle ökas från 9 till 12. Under åberopande av vad utskottet här ovan anfört rörande motsvarande spörsmål i vad avser matematisk-naturvetenskapliga avdelningen avstyrker utskottet bifall till ifrågakvarande förslag.

För verksamheten vid *psykotekniska institutet* har departementschefen föreslagit anvisande av ett klumpanslag av 50 000 kronor. I motionerna I: 273 och II: 341 har yrkats, att detta belopp måtte höjas med 20 000 kronor till 70 000 kronor. Utskottet har icke funnit sig berett att på den i motionerna förebrogta utredningen tillstyrka en anslagsökning. Det synes

utskottet i första hand nödvändigt att förhållandet mellan institutet och högskolan, såsom kanslern framhållit, närmare klarlägges, varjämte en utredning torde böra förebringas angående institutets organisation och arbetsuppgifter m. m. Härvid torde jämväl böra beaktas att ett industripsykologiskt institut numera upprättats, förlagt till industriförbundet.

Utskottet biträder vad departementschefen föreslagit med avseende å *den allmänna avdelningen*.

Beräkningen av avlöningspostens storlek har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet tillstyrker, att utgiftsposten till *o m k o s t n a d e r* i enlighet med departementschefens förslag uppföres med ett belopp av 433 000 kronor.

Beträffande utgiftsposten till *m a t e r i e l* föreligger ett i motionerna I: 279 och II: 357 framställt yrkande, innebärande en höjning av posten med 12 400 kronor, att fördelas på vissa av de matematisk-naturvetenskapliga institutionerna. Utskottet har icke ansett sig böra biträda detta förslag.

Till *e n g å n g s k o s t n a d e r* för *m a t e r i e l a n s k a f f n i n g* torde böra upptagas det av departementschefen angivna beloppet, 40 000 kronor. Ehuru en ökning av de för detta ändamål avsedda medlen i och för sig synes önskvärd, anser sig utskottet likväl i nuvarande ekonomiska läge icke böra tillstyrka det i motionerna I: 279 och II: 357 gjorda yrkandet om postens höjning med 20 000 kronor till 60 000 kronor.

Till *e n g å n g s k o s t n a d e r* för *b y g g n a d s a r b e t e n* har departementschefen för nästa budgetår icke funnit sig kunna förorda någon medelsanvisning. I motionerna I: 279 och II: 357 har föreslagits, att ett belopp av 70 000 kronor måtte anvisas för ombyggnad av institutet för organisk kemi och biokemi. Byggnadstillstånd har beviljats för arbetenas utförande, och byggnadsföretaget har igångsatts. Utskottet är ense med motionärerna därom, att ett avbrytande av arbetena måste ur ekonomisk synpunkt ställa sig oförmånligt, varför utskottet utgår ifrån att det påbörjade arbetet fullföljes. Den i ärendet nu förebragta utredningen lämnar emellertid icke tillräckliga hållpunkter för ett bedömande av kostnaderna för byggnadsföretaget och formerna för deras bestridande. Det torde böra ankomma på vederbörande högskolemyndigheter att i samband med avgivande av anslagsäskanden att föreläggas nästa års riksdag framlägga en klarläggande redogörelse i ämnet och underställa Kungl. Maj:ts prövning frågan om utgående av bidrag av statsmedel för ifrågavarande ändamål. I detta sammanhang får utskottet även understryka vad departementschefen anfört angående önskvärdheten av att högskolans styrelse i nyssnämnda sammanhang lämnar en samlad översikt över högskolans mera aktuella byggnadsfrågor, innefattande jämväl en gradering av byggnadsföretagen ur angelägenhetssynpunkt och de beräknade byggnadskostna-

derna. På grund av vad utskottet sålunda anfört avstyrker utskottet bifall till ifrågasvarande i motionerna I: 279 och II: 357 framställda yrkande.

Utskottet tillstyrker departementschefens förslag att till pensioner och livräntor beräknas ett belopp av 160 000 kronor.

Vidkommande slutligen huvudstatens inkomstsida och anslagsbehovet hava de av departementschefen verkställda beräkningarna icke givit utskottet anledning till erinran eller uttalande. Bidraget till Stockholms högskola torde alltså i enlighet härmed för nästa budgetår böra uppföras med ett belopp av 1 572 500 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

I. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 279 och II: 357, i vad de avse ökade medel till undervisning i engelska språket, samt med avslag å nämnda motioner — såvitt de avse beviljande av ökade anslagsmedel utöver vad nyss angivits — ävensom med avslag å motionerna I: 273 och II: 341 samt I: 278 och II: 358,

a) godkänna följande huvudstat för Stockholms högskola, att tillämpas under budgetåret 1949/50:

H u v u d s t a t.

Utgifter:

1. Avlöningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	2 190 000
2. Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	»	433 000
3. Materiel m. m.	»	336 000
4. Engångskostnader för materielan- skaffning	»	40 000
5. Bidrag till vissa institutioner	»	147 000
6. Pensioner och livräntor, <i>förslagsvis</i>	»	160 000

Summa kronor 3 306 000.

Inkomster:

1. Avkastning från högskolans fonder	kronor	560 000
2. Avgifter från de studerande	»	395 000
3. Hyror och arrenden	»	25 500
4. Bidrag från enskilt håll	»	48 200
5. Diverse inkomster	»	4 800
6. Bidrag från Stockholms stad	»	700 000
7. Bidrag från staten	»	1 572 500

Summa kronor 3 306 000;

b) till *Bidrag till Stockholms högskola* för budgetåret 1949/50 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 572 500 kronor;

II. att motionerna I: 279 och II: 357, i vad de avse terminsavgifterna vid högskolan, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

II. Förslagsanslag till Ersättning för vissa till Stockholms högskola upplåtna lokaler.

Kungl. Maj:t har (avdelning II, s. 85) föreslagit riksdagen att till Ersättning för vissa till Stockholms högskola upplåtna lokaler för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 kronor.

Det föreslagna anslaget är avsett att disponeras för ersättning till statens allmänna fastighetsfond för till högskolan med riksdagens medgivande upplåtna lokaler inom det kronan tillhöriga kvarteret Vega. Enligt gällande avtal bör nämligen denna ersättning icke belasta högskolans stat.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Ersättning för vissa till Stockholms högskola upplåtna lokaler* för budgetåret 1949/50 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 25 000 kronor.

III. Förslagsanslaget till Bidrag till Göteborgs högskola.

Kungl. Maj:t har (avdelning III, s. 86—104) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen angiven huvudstat för Göteborgs högskola, att tillämpas under budgetåret 1949/50, dels till Bidrag till Göteborgs högskola för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 338 500 kronor.

Inledning.

Kungl. Maj:ts förslag innebär i jämförelse med det sammanlagda statsbidrag som för innevarande budgetår under olika anslagsrubriker utgår till högskolan en ökning med omkring 200 000 kronor. Denna ökning sammanhänger med det av 1948 års riksdag godkända avtalet mellan staten, Göteborgs stad och högskolan rörande högskolans finansiering, vilket avtal träder i kraft den 1 juli 1949.

Av statsrådsprotokollet inhämtas till en början i fråga om innebörden av detta avtal m. m. följande.

Enligt avtalet skall av högskolans styrelse upprättat förslag till stat för högskolan, avseende tiden den 1 juli—den 30 juni (budgetår) samt upptagande på inkomstsidan högskolans för året disponibla egna medel och på utgiftssidan för året beräknade driftskostnader, såsom löne- och pensionskostnader samt omkostnader i övrigt, årligen före den 1 juni kalenderåret närmast före det budgetår, statsförslaget avser, ingivas dels till Kungl. Maj:t och dels till stadsfullmäktige, som över förslaget avgiva yttrande till Kungl. Maj:t. Stat för högskolan fastställs av Kungl. Maj:t.

I fastställd stat upptagen utgiftspost må ej överskridas eller användas för annat än avsett ändamål, där ej Kungl. Maj:t på grund av särskilda förhållanden lämnat tillstånd härtill.

Till bestridande av den utgiftssumma, som enligt den fastställda staten icke täckes av högskolans egna medel — (anslagssumman) — skola staten och staden bidra enligt följande grunder:

a) Intill dess anslagssumman uppgår till 825 000 kronor, bidrager staden med 275 000 kronor och ansvarar staten för återstoden. När anslagssumman uppgår till mer än 825 000 kronor, utgör stadens bidrag dels $\frac{1}{3}$ av 825 000 kronor, dels ock $\frac{1}{4}$ av det belopp, varmed anslagssumman överstiger 825 000 kronor, dock att, därest ej framdeles annat överenskommes mellan staten och staden, stadens sammanlagda bidrag icke skall överstiga 400 000 kronor.

Har Kungl. Maj:t medgivit att i fastställd stat upptagen utgiftspost må överskridas, skall sålunda tillkommet utgiftsbelopp inräknas i anslagssumman.

b) I statens och stadens bidrag inräknas icke värdet å tomter eller byggnader, som de upplåtit eller må komma att upplåta till högskolan.

c) Statens och stadens bidrag utbetalas till högskolan efter rekvisition kvartalsvis i förskott och i mån av behov.

Förslaget till huvudstat för högskolan.

Med skrivelse den 8 juni 1948 har *styrelsen för Göteborgs högskola* framlagt förslag till stat för högskolan för nästa budgetår. I det föreliggande statsförslaget balanseras beräknade inkomster och utgifter på en summa av 1 110 970 kronor, varav anslagssumman utgör 856 690 kronor. I enlighet med nyssnämnda avtal begär styrelsen ett statsbidrag av 573 768 kronor och ett bidrag från Göteborgs stad av 282 922 kronor.

Styrelsen har sedermera i skrivelse den 31 augusti 1948 framhållit, att högskolans egna inkomster för budgetåret 1949/50 kunna uppräknas från tidigare angivna 254 280 till 269 371 kronor på grund av en erhållen donation till en professur i konsthistoria vid Göteborgs högskola. Det i statsförslaget beräknade bidraget av statsmedel minskas sålunda från 573 768 till 562 449 kronor och det beräknade bidraget från Göteborgs stad minskas från 282 922 till 279 150 kronor.

I ärendet hava yttranden avgivits av *Göteborgs stadsfullmäktige* den 23 september 1948, av *statskontoret* den 6 oktober 1948, av *statens lönenämnd* den 12 oktober 1948, av *riksräkenskapsverket* den 22 december 1948 samt av *universitetskanslern* den 22 februari 1949.

Högskolestyrelsens statförslag har icke föranlett erinran från Göteborgs stads sida, medan statskontoret ansett en höjning av det nuvarande statsbidraget — utöver vad som erfordrades för bibehållande av den nu gällande kostnadsramen — icke kunna ifrågakomma.

Efter anmodan av kanslern har högskolans styrelse den 1 februari 1949 avgivit ett reducerat förslag, i vilket högskolans inkomster och utgifter balansera på en summa av 868 890 kronor, vilket innebär en besparing i förhållande till det tidigare förslaget av (1 110 970 — 868 890 =) 242 080 kronor. Högskolans egna inkomster hava härvid angivits till 272 435 kronor (ökning 3 064 kronor), statsbidraget till 321 455 kronor (minskning 240 994 kronor) och bidraget från Göteborgs stad till 275 000 kronor (minskning 4 150 kronor).

Departementschefen har anfört följande.

I nu rådande statsfinansiella läge föreligga tyvärr icke förutsättningar för att omedelbart genomföra högskolans upprustningsprogram i den omfattning som föreslagits av särskilt tillkallade sakkunniga för Göteborgs högskola och som jag i och för sig funnit önskvärd. Högskolestyrelsens ursprungliga förslag till huvudstat för nästa budgetår avsåg att i stort sett förverkliga det av dessa sakkunniga föreslagna upprustningsprogrammets första etapp. I sitt, i allt väsentligt av kanslern tillstyrkta, reducerade förslag har emellertid högskolans styrelse vidtagit betydande anslagsbeskärningar. Jag har därför funnit mig kunna i huvudsak biträda detta förslag.

Huvudstatens utgiftssida.

I fråga om de allmänna synpunkterna på löne- och pensionsförhållanden vid högskolan har *departementschefen* åberopat vad han anfört beträffande motsvarande förhållanden vid Stockholms högskola.

Vad åter angår avlöningsposten har *departementschefen* förordat inrättande av följande befattningar för vetenskaplig personal:

1 professur i klassisk fornkunskap och antikens historia (i st. f. Ivar Wærns rörliga professur).

1 laboratur i marin botanik (i st. f. en t. f. laborator).

1 preceptorat i slaviska språk (i st. f. en bitr. lärare).

1 preceptorat i statistik (i st. f. en bitr. lärare).

1 preceptorat i ekonomisk historia.

1 förste assistenttjänst i geografi (i st. f. en amanuens).

1 förste assistenttjänst i psykologi.

1 förste amanuens tjänst i psykologi.

1 förste amanuens tjänst i marin botanik.

1 andre amanuens tjänst i statistik.

Därjämte har *departementschefen* förordat, att ett docentstipendium i filosofi inrättas, att lektorerna i engelska, franska, tyska och italienska språken erhålla samma löneförmåner som motsvarande befattningshavare vid statsuniversiteten, att som kursanslag anvisas 38 000 kronor + 3 000 kro-

nor till journalistutbildning, att rektors representationsarvode höjes från 2 000 till 3 000 kronor, att 3 000 kronor beräknas till arvode åt bibliotekarien vid seminariebiblioteket samt att en andre amanuens tjänst inrättas vid biblioteket.

Beträffande löneförmånerna vid professuren i klassisk fornkunskap och antikens historia har *kanslern* anfört följande.

Den nuvarande innehavaren av Ivar Wærns rörliga professur åtnjuter en avlöning av 20 730 kronor och kommer vid överflyttning till den omändrade professorstjänsten att erhålla en bruttoavlöning av 19 730 kronor (= professor vid statsuniversitet). Till följd härav synes han böra tillerkännas ett personligt lönetillägg med så stort belopp för år, att han kommer att bibehållas vid sina nuvarande löneförmåner. Detta lönetillägg — 1 000 kronor — synes mig kunna belasta den Wærnska fonden.

Jämväl i fråga om den för övrigt helt av donationsmedel avlönade professuren i oceanografi har *kanslern* föreslagit ett personligt lönetillägg av 1 000 kronor. Innehavaren av denna professur uppbär för närvarande en avlöning av 20 730 kronor.

Departementschefen har under hänvisning till den av honom förordade förbättringen av professorernas löneförmåner avstyrkt de föreslagna lönetilläggen.

Sammanlagt innebär vad departementschefen förordat, att medel under avlöningsposten böra beräknas — förutom till honorarium åt rektor (3 000 kronor), till kursanslag (41 000 kronor) samt till tillfälliga vaktmästare och vikarier m. m. — till följande personal, nämligen:

- 18 professorer
- 1 professor i botanik (arvode 6 500 kronor)
- 1 laborator
- 3 preceptorer
- 6 docentstipendiater
- 4 lektorer
- 1 lärare i etnografi (arvode 2 000 kronor)
- 2 förste assistenter
- 2 förste amanuenser
- 2 andre amanuenser
- 1 kamrerare i Ce 25
- 1 kontorist i Ce 13
- 1 kanslibitråde i Ce 11
- 1 kontorsbiträde (Cf 4—Ce 8)
- 1 förste vaktmästare i Ce 13
- 1 andre vaktmästare i Ce 12
- 1 bibliotekarie (arvode 3 000 kronor)
- 2 sekreterare (arvoden à 3 000 kronor)

Medelsbehovet till avlöningar har av departementschefen uppskattats till i runt tal 704 000 kronor. Med hänsyn härtill har förordats, att avlöningsposten uppföres med ett förslagsvis betecknat belopp av 704 000 kronor. Det har ansetts böra ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid fastställa avlöningsstat.

I fråga om utgiftsposten till pensioner och livräntor har departementschefen anført följande.

Pension till professor vid Göteborgs högskola utgår efter samma grunder som vid statsuniversiteten. Det synes mig skäligen att änkepensionerna förbättras och bestämmas i anslutning till de grunder, som tillämpas inom det statliga pensionsväsendet. Närmare bestämmelser i ämnet torde tills vidare få meddelas av Kungl. Maj:t efter förslag av högskolans styrelse. Av pensionsfondernas avkastning torde i enlighet med förslag av högskolestyrelsen å inkomstsidan icke böra upptagas större belopp än vad som åtgår för att bestrida högskolans pensionsutgifter. Jag beräknar medelsbehovet till pensioner och livräntor till av styrelsen föreslaget belopp eller i runt tal 91 400 kronor.

I nära anslutning till högskolestyrelsens reducerade statförslag har departementschefen förordat, att till omkostnader anvisas ett förslagsvis betecknat belopp av 63 500 kronor.

Till materiel m. m. har departementschefen i överensstämmelse med högskolestyrelsens förslag beräknat 29 500 kronor.

Huvudstatens inkomstsida. Anslagsbehovet.

Styrelsen har föreslagit, att följande belopp, utgörande avkastning av fonder, vilkas donationsvillkor begränsa avkastningens användning för vissa bestämda ändamål, skulle uteslutas ur staten:

	Beräknad avkastning, kronor
1. Emily Wijks fond (till lönetillägg åt innehavarna av de 15 äldsta professurerna samt, i mån av tillgång, till docentstipendier)	13 700
2. Dan Broströms donation vid Göteborgs 300-årsjubileum.	3 020
3. Ann-Ida Broströms donation till komplettering av Dan Broströms jubileumsdonation	3 360
<p>Ur avkastningen av de båda Broströmska fonderna, av vilka den förra beräknats att under budgetåret uppgå till 5 020 kronor, utgå dels det i staten upptagna arvodet till en lärarbefattning i etnografi, avsedd att i en framtid ombildas till forskningsprofessur i ämnet, dels ett docentstipendium.</p>	
4. Oscar Ekmans stipendiefond (till ett docentstipendium)	2 000
5. Karl Langenskiölds minnesfond (till anslag åt docenter)	2 490
6. S. A. Hedlunds, Otto Sylwans, G. A. Bratts föreläsningssonder (för inbjudande av utanför högskolan stående föreläsare), sammanlagt	2 540
7. Fonder för rese- och studiestipendier	70 570

	Beräknad avkastning, kronor
8. Gustaf Ekmans donationsfond (till oceanografiska institutionen)	3 420
9. C. J. Meijerbergs donation (till Meijerbergs institut för svensk etymologisk forskning)	3 960
10. Betty Warburgs donation (till studentkåren)	160
11. Oscar Ekmans 6 juni-fond (till högskolans populärvetenskapliga skriftserie)	980

Från staten ha ytterligare avskilts två fonder, nämligen Ivar Wærns fond med tillhörande tilläggsfond för en rörlig professur och östasiatiska fonden för en professur i östasiatisk språkvetenskap och kultur. Avkastningen av den förstnämnda fonden (10 280 kronor) utgår för närvarande till uppehållande av professuren i klassisk fornkonst och antikens historia. För samma ändamål disponeras ur östasiatiska fondens avkastning (c:a 14 000 kronor) ett belopp av 5 150 kronor 80 öre. Till journalistundervisningen lämnar östasiatiska fonden vidare nu ett bidrag av 2 000 kronor. De beräknade årsavkastningarna av dessa fonder, vars kapitaltillgångar uppgå till i runt tal 334 000 respektive 430 000 kronor, äro enligt styrelsens förslag avsedda att i sin helhet läggas till kapitalet, så att dessa fonder i sinom tid bliva i stånd att var för sig uppbära en professur.

Kanslern har föreslagit, att avkastningen av den Langenskiöldska fonden upptages i staten bland högskolans egna inkomster.

Statskontoret har ansett, att avkastningen av de under 1—6 angivna fonderna borde upptagas i staten.

Departementschefen har anfört följande.

Högskolestyrelsens förslag att ur staten utesluta avkastningen av fonder, vilkas donationsvillkor begränsa avkastningens användning för vissa bestämda ändamål, synes med något undantag vara motiverat av såväl principiella som praktiska skäl. De utgifter, som bestridas av avkastningarna av dessa fonder, komma nämligen icke att inverka på storleken av statens eller stadens bidrag till högskolan. Dessutom undvikes genom uteslutningen av dessa fonder onödig dubbelföring i staten.

Jag vill i detta sammanhang särskilt understryka högskolans intresse av att årsavkastningarna av den Wærnska och den östasiatiska fonden i sin helhet kunna läggas till kapitalet, så att dessa fonder så småningom bliva i stånd att var för sig uppbära en professur. Jag erinrar om att jag som en konsekvens av denna min uppfattning i det föregående tillstyrkt inrättandet av en ordinarie professur i klassisk fornkonst och antikens historia för att därmed frigöra den Wærnska fonden. Jag delar kanslerns uppfattning, att avkastningen av Karl Langenskiölds minnesfond till anslag åt docenter bör upptagas i staten bland högskolans egna inkomster. Där emot finner jag icke skäl att, såsom statskontoret föreslagit, i staten upptaga avkastningen av de fonder, som i det föregående betecknats med 2—6. Om och i vad mån avkastningen av Emily Wijks fond bör upptagas i staten bland högskolans egna inkomster, är beroende av den tolkning, som bör

givas bestämmelserna i det till grund för fonden liggande gåvobrevet. Denna fråga synes mig böra närmare utredas genom högskolans styrelses försorg. I detta läge anser jag mig icke nu böra inräkna denna avkastning bland högskolans egna inkomster. Spörsmålet, om icke instituten för ortnamns- och dialektforskning samt folkminnesforskning vid högskolan, till vilka utgå särskilda statsanslag, borde ingå i staten för högskolan, torde böra upptagas till övervägande av högskolans styrelse.

Högskolans *inkomster* utöver statsbidraget och bidraget från Göteborgs stad har av departementschefen beräknats sålunda:

1. Avkastning från högskolans fonder	kronor	244 200
2. Avgifter från de studerande	»	28 000
3. Diverse inkomster	»	2 700
		Summa kronor 274 900.

Departementschefen har vidare beräknat huvudstatens *utgiftssida* sålunda:

Avlöningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	704 000
Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	»	63 500
Materiel m. m.	»	29 500
Pensioner och livräntor, <i>förslagsvis</i>	»	91 400
		Summa kronor 888 400.

Den erforderliga anslagssumman för budgetåret 1949/50 kommer sålunda vid bifall till vad departementschefen förordat att utgöra 613 500 kronor, varav Göteborgs stad skall bidraga med 275 000 kronor och staten med återstoden eller 338 500 kronor, ty först när anslagssumman överstiger 825 000 kronor skall staden enligt avtalet bidraga med mer än 275 000 kronor. Förslagsanslaget till Bidrag till Göteborgs högskola bör alltså uppföras med 338 500 kronor.

Utskottet.

Vad departementschefen föreslagit beträffande Göteborgs högskola har icke givit utskottet anledning till annan erinran, än att utskottet i likhet med kanslern funnit billighetsskäl tala för att innehavarna av den nuvarande professuren i klassisk fornkonst och antikens historia samt professuren i oceanografi även i fortsättningen böra bli i löneavseende likställda med innehavarna av de professorer, som åtnjuta lönetillägg ur Emily Wijks fond. Med hänsyn härtill tillstyrker utskottet att personliga lönetillägg, ett vart å 1 000 kronor, beviljas nämnda två professorer, att av dem uppbäras så länge förmånen av lönetillägg enligt nu gällande donationsbestämmelser utgår ur den Wijkska fonden. Någon ökning av det av Kungl. Maj:t föreslagna bidragsanslaget synes av denna anledning icke bli erforderlig. Anslaget för nästa budgetår torde alltså böra i enlighet

med vad departementschefen förordad uppföras med ett belopp av 338 500 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

- att riksdagen må
a) godkänna följande huvudstat för Göteborgs högskola
att tillämpas under budgetåret 1949/50:

H u v u d s t a t.

Utgifter:

1. Avlöningar, <i>förslagsvis</i>	kronor 704 000
2. Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	» 63 500
3. Materiel m. m.	» 29 500
4. Pensioner och livräntor, <i>förslagsvis</i> ..	» 91 400
	<hr/>
	Summa kronor 888 400

Inkomster:

1. Avkastning från högskolans fonder ...	kronor 244 200
2. Avgifter från de studerande	» 28 000
3. Diverse inkomster	» 2 700
4. Bidrag från Göteborgs stad	» 275 000
5. Bidrag från staten	» 338 500
	<hr/>
	Summa kronor 888 400;

b) till *Bidrag till Göteborgs högskola* för budgetåret 1949/50 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanlag av 338 500 kronor.

Stockholm den 17 maj 1949.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Rickard Lindström, Gränebo, Karl Andersson, Ohlon, Gustaf Karlsson, Manner-skantz, Johan Eric Ericson, Rosenberg, Hesselbom, Gustav Emil Andersson och André; samt

från andra kammaren: herrar Ward, Svensson i Grönvik, Boman i Kieryd, Andersson i Malmö, Wallentheim, Lindholm, Bergstrand, Hoppe, Staxäng, Thapper, Onsjö och Widén.

Reservation

av herrar *Ohlon, Boman* i Kieryd, *Hoppe, Staxäng* och *Widén*, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka i motionerna I: 273 och II: 341 framfört förslag om höjning av statens bidrag till psykotekniska institutet vid Stockholms högskola med 20 000 kronor till 70 000 kronor och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 25 och 26, som börjar med orden »För verksamheten» och slutar med orden »till industriförbundet», bort hava följande lydelse:

»För verksamheten vid *psykotekniska institutet* har departementschefen föreslagit anvisande av ett klumpanslag av 50 000 kronor. I motionerna I: 273 och II: 341 har yrkats, att detta belopp måtte höjas med 20 000 kronor till 70 000 kronor. Såsom i motionerna framhållits har institutets behov av årligt understöd hittills rört sig om ett belopp av omkring 70 000 kronor. De belopp institutet erhållit av stat och kommun hava icke varit tillfyllest, utan tillfälliga bidrag hava erhållits från olika organisationer inom näringslivet. Det synes osäkert om dylik hjälp kan i fortsättningen påräknas och de osäkra betingelser, under vilka institutet för närvarande arbetar, försvåra givetvis arbetets planläggning samtidigt som allvarlig risk föreligger för att institutet skall gå miste om sin nuvarande medarbetarstab. Utskottet finner angeläget, att förhållandet mellan institutet och högskolan, såsom kanslern framhållit, närmare klarlägges, varjämte en utredning torde böra förebringas angående institutets organisation och arbetsuppgifter m. m. I avvaktan på resultatet av en dylik utredning har utskottet emellertid med hänsyn till den betydelsefulla uppgift institutet enligt utskottets mening har att fylla funnit det önskvärt att statsbidraget till institutet utmätas så, att institutets verksamhet icke äventyras. Utskottet tillstyrker därför att anslaget till institutet upptages till det av motionärerna angivna beloppet, 70 000 kronor, vilket i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag innebär en ökad medelsanvisning av 20 000 kronor.»

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 27, som börjar med orden »Vidkommande slutligen» och slutar med »1 572 500 kronor», bort hava följande lydelse:

»Vidkommande slutligen h u v u d s t a t e n s i n k o m s t s i d a och a n s l a g s b e h o v e t ha departementschefens beräkningar icke givit utskottet anledning till annan erinran än att statsbidragets belopp med hänsyn till den ståndpunkt utskottet i det föregående intagit till frågan om understöd åt psykotekniska institutet torde böra höjas med 20 000 kronor till 1 592 500 kronor.»

dels ock utskottets hemställan under I. bort hava följande lydelse:

»I. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 279 och II: 357, i vad de avse ökade medel till undervisning i engelska språket, samt med bifall till motionerna I: 273 och II: 341 ävensom med avslag å motionerna I: 279 och II: 357 — såvitt de avse beviljande av ökade anslagsmedel utöver vad nyss angivits — samt motionerna I: 278 och II: 358,

a) godkänna följande huvudstat för Stockholms högskola att tillämpas under budgetåret 1949/50:

H u v u d s t a t.

Utgifter:

1. Avlöningar, *förslagsvis* ..... kronor 2 210 000

Summa kronor 3 326 000.

Inkomster:

-----
7. Bidrag från staten ..... kronor 1 592 500

Summa kronor 3 326 000;

b) till *Bidrag till Stockholms högskola* för budgetåret 1949/50 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 592 500 kronor.»